

עזון תורני שכוחי אגדה של תורה

גליון 609

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

ל"ג בעומר

רבים מגדולי האחרונים דנים בסיבה לשמחה הגדולה ביום "ל"ג בעומר".

הרמ"ע מפאנו זי"ע מחדש את הסיבה לשמחה. נאמר בגמרא במסכת יבמות (סב ע"ב): "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שם, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם רבי מאיר ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, וכו' והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת". מדברי הגמרא אלו משמע שתלמידי רבי עקיבא מתו בכל שבעת השבועות שבין פסח לעצרת. אך כבר בדברי הראשונים הקדמונים הוזכר שבל"ג בעומר פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות.

וכך כתב רבינו אברהם ב"ר נתן הירחי: "שמעתי בשם רבינו זרחיה הלוי "בעל המאור" שתלמידי רבי עקיבא מתו מפסח עד 'פרוס' העצרת. ופירושו שהם מתו עד חמשה עשר יום קודם העצרת, דהיינו עד ל"ג בעומר, כיון שכשנוריד חמשה עשר יום מארבעים ותשעה יום יישארו בידינו שלשים וארבעה ימים, שהם שלושים ושלשה ימים שלמים (שהרי לגבי אבילות נאמר שמקצת היום ככולו). מובן לכול שהפסקת המגיפה היא לא סיבה לשמחה, וזאת מפני שהגיפה כילתה עד אחרון מתלמידי רבי עקיבא. מתעוררת לה השאלה: "ולשמחה מה זו עושה!?"

<<<המשך בעמ' ב'>>>

פרשת השבוע פרשת אמור

פעת האה

העלייה ההמונית למירון ביום ל"ג בעומר. תופעה מיוחדת של מאות אלפי אנשים המגיעים לשם מכל גווי הקשת: אברכים מסולסלי פיאות וחליפות שחורות ארוכות לצד עונדי עגיל באוון ורעמת שיער אסופה. אמריקאים עם מרוקאים, ספרדים בצוותא עם אשכנזים. כולם מתקצבים ועולים במעלה ההר, רוצים להגיע למקום הקדוש - ציונו של רבי שמעון בר יוחאי.

האר"י הקדוש זי"ע, ששנתיו של רשב"י במערה היו כדי לכפר על העולם כולו. ועוד, מוסיף הרבי מקלויזנבורג זצ"ל ואומר, בגלל שבשמים מצאה חן דרכו של רשב"י לראות רק בטובת ישראל וגנות הגויים, שלחו אותו למערה כדי שיוסיף לקנות שלמות יתירה במידה זו, כמו שכתוב בזמר בר יוחאי: "במערת צורים שעמדת, שם קנית הודך והדרך". רשב"י לא היה יכול לסבול שמדברים בטובת הגויים, גם היהודי הגרוע ביותר טוב פי עשרת מונים מן הגוי הטוב ביותר. ומי שלא אוהב את היהודי הפחות שבפחותים, אומר הרבי מנשכ"ז זצ"ל, לא הגיע למדרגה הנמוכה ביותר של יראת שמים. אומר הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, שבאותה שנה נוספת במערה הגיע רשב"י לתכלית השלמות. ומה? שראה בכל דבר פעוט את רוממות נשמתם של עם ישראל, ומצא מעלות באדם הפשוט ואף התפעל מהן. ומה בעצם ראה רשב"י באותו זקן האוחז בחבילות ההדסים? הוא ראה יהודי שמתנער מן החולין האופף אותו, מטרדות היום יום, מהצער והרדיפות של אותה תקופה, ומחפש בהדר במצוות שבת. זוהי מהותו של רשב"י - לראות בחביבותם של ישראל המנסים להוסיף לנשמתם עוד ועוד קדושה. ומעלה זו היא ההסבר לכך שציונו הפך לאבן שואבת להמוני העם. שהרי התנא, רבי שמעון בר יוחאי, אינו מסוגל לראות רע בשום יהודי. הוא מקבל כל נפש בעין יפה. וכל זה בא לו בזכות מידת הענווה הגדולה שהייתה בו.

זוהי מדרגתו של רשב"י. גם אדם פשוט מישראל שלא זכה להשגות גבוהות. כל מעשה או מצווה של אדם כזה יקרים מאוד. ועל כן אמר לבנו: ראה כמה חביבות מצוות על ישראל! אחים! בל נשכח את המסור העיקרי שהוא רצה להעביר לנו: לאהוב כל יהודי ולהסתכל בזוכית מגדלת על מעשיו הטובים. ויהי רצון שתשרה בין כל עם ישראל אהבת חברים המביאה לדבקות בבורא יתברך שמו. שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

זמני השבת

הדלקת נרות מוצאי שבת

6:58 8:01

נא לשמור על קדושת הגליון אין לקרוא בשעת התפילה

ל"ג בעומר 8:34

אָהַל הַחֵידוּשׁ

שאלה: איך אכלו רשב"י ובניו מעץ

חרובים ולא חששו לערלה?

בסיפור של רשב"י בגמרא מובא כן "אזלו טשו במערתא איתרחיש ניסא ואיזברא להו חרובתא ועינא מים" (פירוש רבי שמעון ובנו אלעזר התחבאו במערה והיה להם נס שנברא להם עץ חרובים ומעין מים) (שבת ל"ג:).

הטעם: כיון שהיה על ידי נס ועץ מנס אין בו דין ערלה דכתיב (ויקרא י"ט) "ונטעתם כל עץ מאכל" והוא לא בא דרך נטיעה וליכא איסור, כמו שמצאנו ברד"ק (במ"ב פרק ד', ז') בעובדא דנס השמן של אלישע דשמן שנברא על ידי נס אין בה חיוב תרומות ומעשרות (שו"ת בית יצחק).

טעם אחר: על פי הירושלמי (פ"ק דערלה ה"ה) דאילן העולה במדבר שאינו מקום ישוב פטור מערלה, אם כן כיון שברחו למערה מחוץ לעיר שלא במקום ישוב פטור מערלה (שו"ת גבעות עולם).

טעם אחר: שבמקום פיקוח נפש היה מותר לאכול, וכיוון שלא היה להם דבר אחר לאכילה, ואם לא היה אוכלים היו באים לכלל פיקוח נפש, לכך אכלו בלי חשש (מחמדי תורה).

טעם אחר: על פי מה שאמרו רבותינו לא עביד קב"ה ניסא למגנא (הקב"ה לא עושה ניסים לחינם) כיוון שראה רשב"י שעשה לו הקב"ה האי ניסא, ידע דלא עביד הקב"ה ניסא למגני וודאי דליכא שם איסור (מחמדי התורה).

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

המשך מעמ' א' <<<

מיישב רבי מנחם עזריה מפאנו ז"ע ב"מעין גנים" חלק ג' – סדר ספירת העומר, שגזירת המגיפה שנענשו בה תלמידי ר"ע היתה גם על רבי עקיבא עצמו! שאף על רבי עקיבא נקנסה מיתה 'בו ביום', כידוע, ובטלה הגזירה ורבי עקיבא לא מת, שכל עשרים וארבע אלף התלמידים הללו כיפרו עליו, והוא חזר ולמד את התורה לרבי מאיר וחבריו ומהם פשטה לכל ישראל. כלומר, הסיבה לשמחה הגדולה ביום זה הוא מפני ביטול גזירה המגיפה שריחפה על רבי עקיבא ביום זה, והוא ניצול ממנה ע"י הכפרה בפטירת תלמידיו. מפני זה יום ל"ג בעומר יום שמחה הוא.

יש להתבונן בטעם זה מדוע נקבע שיום זה יהיה שמחה לכול כלל ישראל, הלא התנ"ך מלא בניסים מופלאים על הצלת מנהיגיו, ולא מציינים זאת באירועי שמחה. כמו שלא מציינים את היום שבו ניצל משה רבינו מהנחש שרצה להורגו מפני שלא מל את בנו. מדוע אצל ר"ע כן מציינים זאת? נראה שסוד בדברים נמצא בדברי רבינו החיד"א ז"ע על דברי הגמרא הנ"ל: "וכולן מתו בפרק אחד... והיה העולם שמים, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם.. והם הם העמידו תורה אותה שעה". כלומר, בעקבות אסון המגיפה העולם היהודי שמים לחלוטין, לא היו תנאים שיעבירו את התורה שבעל פה. עד לרגע שבו החליט רבי עקיבא לפתוח בית מדרש מחדש. והגיע לרבותינו שבדרום, והם העמידו תורה באותה שעה.

באיזה יום בשנה נפתחה הישיבה החדשה של רבי עקיבא? את התשובה לכך מגלה לנו רבינו החיד"א בשו"ת טוב עין (סימן י"ח) **ויום ל"ג התחיל לשנות לרשב"י**, רבי מאיר, ורבי יוסי, וכו' ויאור להם שתחזור התורה ולכך עושים שמחה". אם נצרף את שני הטעמים נמצא שהשמחה ביום ל"ג בעומר היא על הצלתו של ר"ע מגזירת המגפה, ובעקבותיה זכינו ליום הגדול הזה שבו הפסיק העולם בשיממונו הרוחני, אל חיים של תורה. זכה עם ישראל "שלא תשכח מפי זרעו". חזרה והתפשטה התורה לכול תפוצות עם ישראל ביום זה. וזכינו גם ללמוד קנין נצח כשנהרג ר"ע בקידוש השם מאין כמוהו, לדעת שכשחיים במסירות נפש ניתן לתקן את כול החיים לחטיבה אחת של קדושה. זכותם של רבי עקיבא רשב"י וחבריו תעמוד לנו ביום זה.

(הרב דוד ברוורמן)

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בסוף פרשתנו נאמר "ומכה נפש בהמה ישלמנה". מי שהרג את בהמתו של חברו - צריך לשלם. חז"ל בגמרא (בבא קמא י) דרשו מכך שהתורה לא כתבה "ישלם" אלא "ישלמנה", שבעל הבהמה מטפל בנבלה והמכה משלים (אל תקרי ישלמנה אלא ישלימנה) את הפער בין מחיר הנבלה למחיר הבהמה בעודה בחיים. כל עוד לא הרגנו, ברוך השם, בשוגג או במזיד, אף בהמה של הזולת - מה מלמד אותנו הפסוק הזה? "קצתי בחיי", בכה ר' שלוימה את נפשו בחדרו של הרה"ק רבי ישע"לה מקרעסטיר. "הייתי עשיר ונכבד בקהילתי, אולם מספר עסקאות כושלות גרמו לי לפשוט רגל. בני הקהילה שהפקידו את כספם אצלי הוציאו עלי לעז ובבת אחת הפכתי לעני מרוד ומנודה. "אין לי בשביל מה לחיות", ייבב ר' שלוימה בשפל קול. נבוך מרבי ישע"לה. "ישנה בעיה אחת", הביט בו ר' ישע"לה בנחת. גורם לר' שלוימה לשאת עיניים אדומות, מיוסרות, תוהות. "כל דרך שבה תנקוט על מנת לעזוב את העולם הזה, תתפרסם. אתה תלך, אולם אשתך ובניך יישארו עם ביזיונות כפולים ומכופלים. כל העיר תדבר על אביהם הנלוו שנטל את נפשו בכפו. האם מגיע להם עוד סבל חוץ ממה שכבר סבלו???" ר' שלוימה החריש. צודק הרבי. "אשיא לך עצה טובה", נס לו רבי ישע"לה לפליאתו המרובה. "לך אל הנהר לטבול ותישאר זמן ארוך מתחת למים. כך לפחות יחשבו שטבעת ולא יבינו מה אירע". ר' שלוימה הרגיש את קומתו מזדקפת. ידוע ידע שאצל רבי ישע"לה ימצא פתרון לצרותיו. כמה טוב וחכם הוא הרבי, שאינו מפציר בו לחזור מתוכניתו, אלא אף מייצץ לו על דרכים חכמות... "אבל עדיין קיימת בעיה", המשיך רבי ישע"לה לטוות את מחשבותיו בקול. "בימים אלה הנהר קפוא כולו. בעת שתיכנס למים - תצטנן. אתה עלול לחלות..." ר' שלוימה פרץ על כורחו בשחוק רועם. "רבי, אני מדבר על מוות, ואתה מדבר על הצטננות? למי אכפת?". ניצל רבי ישע"לה את רגעי ההומור המר, והחל לעודד את ר' שלוימה שיגיעו ימים טובים יותר. תחב בכפו חבילת שטרות, ולא עזבו עד שקיבל הבטחה שישוב בו מרעיונו הנואל. "לא יכולתי להניא אותן מן התוכנית כשהיה שבור ומרוסק", הסביר אחר כך הרבי מקרעסטיר, "מוכרח הייתי לגרום לו לצחוק מעט, ורק משנפתח לבו, יכולתי להרחיב את הסדק הצר ולמנוע את האסון..."

בספר "אמרי קדוש" לרה"ק רבי אורי מסטרעליסק, דרש בדרך רמז את הפסוק כלפי ביקורת: אם אתה רואה את החבר שלך שחטא במשהו ועליך מוטל להוכיח אותו, עצור לרגע, וחשוב! הרי הוא לא חטא כדי להכעיס. בדרך כלל הוא אדם טוב. אלא מה, תאוותו התגברה עליו והוא עשה מעשה "בהמה". אתה רוצה "להכות" את "נפש הבהמה" שבו. אולם בכך תיטול ממנו את חיותו, את הנאתו. כיצד הוא יוכל להתאושש אחרי שאפילו את הטעם המועט הטוב שהיה לו - לקחת ממנו? לפני שאתה ניגש להוכיח: "ישלמנה" - תדאג להצטייד ב"חיות" אחרת שתיתן לו את הרצון להתגבר, להתאושש. תן לו חבל הצלה שבו יוכל להחזיק, ואז תוכל לבקר את הנפש הבהמית שבשלה הוא כשל...

איך מעניקים חיות? הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז' דרש על הכתוב בתהילים "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו", שבכל אחד מישראל קיימת במעמקי לבבו נקודה חיובית. טובה. טהורה.

לא משנה כמה שכבות רוע מכסות אותה, תמיד הנקודה הטובה נמצאת בפנים. בתוך כל אחד יש "עוד מעט" ששם "אין רשע". לפי דבריו נראה להוסיף בדרך רמז ביאור חלקו השני של הפסוק: "והתבוננת על מקומו", קח את הנקודה הטובה ו"תבנה" אותה. תחזק את הקיים, תפיח בו חיות, תגרום לו לטעום מהטוב שבתוכו ותגדיל אותו. (ר' ישראל קעניג)

בפרשתנו, נקרא את מצוות ספירת העומר, אותה אנו מקיימים מדי ערב: "וספרתם לכם ממחרת השבת, (שבתון יום טוב ראשון של פסח) מיום הביאכם את (מנחת) עומר התנופה, שבע שבתות (שבועות) תמימות תהיינה".

אין לנו עסק בנסתרות, אך די לנו לדעת מה שכתב המקובל האלוקי רבנו חיים ויטאל זצ"ל על הפסוק: "תספור לך שבעה שבועות" - וידועה דרשת חז"ל שהמילה "לך" הסברה: לטובתך ולהנאתך, ואיזה טובה יש לאדם מספירת העומר? כשנאמר "יוחג הסוכות תעשה לך" הרי זה זמן שמחתנו, והאדם אוכל ושותה להנאתו בסוכתו. אבל מה ההנאה והטובה בספירת העומר? ותירץ ר' חיים "שידעת כי אלו ימי ספירת העומר הם ימי דין גמור לכל הפרטים", והספירה מזכירה לנו להיות בתשובה ובתפילה להמתיק הדינים "ואין טובה גדול מזו!" "עניין ספירת העומר הוא עניין גדול וקדושה עליונה שממשיכים על עצמם", כתב השלי"ה הקדוש זצ"ל, "על כן צריך שיתעורר בליבו בתשובה ויהיה קדוש וטהור".

"יוני", גער המורה
בחומרה, "כולם ציירו יפה.
למה הדף שלך ריק?"
"לא ייתכן", משתומם יוני,
"איך הדף ריק אם ציירתי דשא ופרה?"
המורה מושיט את הדף מול עיניו של יוני. דף לבן. נקי מצוירים.
"פרה חסרת נימוס שכזו", נאנח יוני מקרב לב,
"אכלה את הדשא והסתלקה לה"...

קצתה האתול

בעל "הנתיבות שלום" מביא מהזוהר הקדוש, שרשב"י הוא זה אשר המשיך וממנו נתפשטה מידת האהבה והחביבות בין הקב"ה לישראל, כל ספר הזוהר מלא מהפגת האהבה שאוהבים ישראל לקב"ה, ושאוהב הקב"ה לישראל. כתב בזוהר הק' שאילו

היו יודעים ישראל גודל האהבה שאוהב אותם הקב"ה, היו שואגים כאריות ומרימים לבושם לרדוף אחריו, שהיו כמשתגעים מגודל האהבה, וכן עוד הרבה מאמרים וביטויים נשגבים על גודל האהבה של הקב"ה לישראל, אשר גודל אהבה זו, לא מצינו כל כך בתורת הנגלה, עד כי נגלה אור הזוהר הקדוש ותורת הנסתר.

יום ההילולא של רבי שמעון, בו התגלתה העוצמה של החביבות והאהבה בין הקב"ה לישראל, הוא מעין קבלת התורה של תורת הסוד, כמבואר שם בנתיבות שלום, ולכן ראוי לנו לשמוח מאד ביום הזה, וללכת בדרכיו, להרבות חביבות ואהבה, לא רק כשהבנים עושים רצוננו ורצונו יתברך, אלא בין כך ובין כך, לא לשכוח שהם בנים ולהתנהג אליהם בהתאם, כרחמי אב על בנים, וזה עצמו יוביל וימשוך עוד הנהגה של רחמים כלפינו, וממילא נזכה במשהו לקרב עוד את הגאולה שתלויה בחביבות בה אנו נוהגים זה עם זה. אומרת הגמ' "תנו רבנן: וכולן שחזרו בהן - אין מקבלין אותן עולמית, דברי רבי מאיר... רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין כך ובין כך מקבלין אותן, משום שנאמר: שובו בנים שובבים.

עד כאן דברי הנתיבות שלום שמאירים באור חדש את קדושת היום, ואת הגישה שלנו לילדינו. מעניין, שהיישום של גישה זו הציל את נכדו של רשב"י, כפי שמובא בגמרא (בבא מציעא דף פ"ה), שנכדו של רשב"י יצא לתרבות רעה אבל במקום להוכיח אותו ולדחות אותו מהקהילה, גישת הרבנים היתה הפוכה: אהבו אותו, העניקו לו כבוד גדול, לא באופן חד פעמי אלא בהתמדה רבה, ואף על פי שהיו לו הרבה נפילות בדרך, בכל זאת, השקיעו בו אהבה וכבוד רב, עד שמאותו בחור - צמח תנא, הלא הוא רבי יוסי בי"ר אלעזר ב"ר שמעון, שבת-קול העידה עליו שהוא לא היה קטן מאביו.

הרב אורי זוהר (בספרו "אבות על בנים") סיכם את העניין וכתב בזה הלשון: "מכאן אנו למדים לא לקבל קני מידה חברתיים, אלא פשוט לתת כבוד אמיתי לנשמת ה' יתברך שמקננת בבני או בתי, ומחפשת את דרכיה שלה, בזמנה שלה, ובקצב שלה, לצאת מן הכח אל הפועל".

הפתרון לא מגיע בבת אחת. גם זה תהליך. ברגע שמפסיקים להילחם ומתחילים לשמוע, לכבד, להכיל, אז נפסק שלב ההתרסה ומתחיל שלב חדש של אי-לחימה, שלב שעוד ישתדרג ויהפוך לחיזוק ויכולות ניהול עצמי ראויות. רק שהמפתח לכל זה הוא להוכיח ולהראות את האהבה, את החביבות, וכפי שלימד אותנו רבי שמעון: "אנו בחביבותא תליין".

**ברכה והצלחה
ובריאאות איתנה**
אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכנ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 19:00

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 19:00
שיעורי תורה מידי יום
שעה קודם מנחה
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אופיר דלל בן אורה
ומשפחתו הי"ו

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 19:00
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב דניאל קמחי שליט"א

לעילוי נשמת משה צבי חיים בן דורה דבורה שרה קאטו ז"ל